

A LONDONI OLIMPIÁTÓL A BREXITEN ÁT A COVID19-IG: A BRIT POLITIKA KULISSZATITKAI

Könyvismertetés: Boris Johnson (2024): *Unleashed*. William Collins, London.

Varga Tímea

egyetemi tanársegéd

Politikai és Nemzetközi Tanulmányok Intézete, Nemzetközi és Európai Tanulmányok Tanszék

ORCID 0000-0003-3554-9725

Dol:

10.15170/PSK.2025.06.02.07

Beküldve: 2025.03.09.

Elfogadva: 2025.06.06.

Publikálva: 2025.12.26.

Hivatkozás:

Varga, Tímea (2025): A londoni olimpiától a Brexiten át a Covid19-ig: a brit politika kulisszatitkai. *Pólusok*, 6(2), 113–117.

Egyéb Információk:

–

A folyóiratban megjelenő írások a Creative Commons Nevezd meg – Nem Kereskedelmi – ShareAlike 4.0 nemzetközi licenc alatt kezeltek.

 CC BY-NC-SA 4.0

Absztrakt

Boris Johnson 1964-ben született New York-ban, az Egyesült Államokban, politikai pályafutását azonban teljes egészében az Egyesült Királyságban töltötte. A Konzervatív Párt tagjaként 2001 és 2008, illetve 2015 és 2023 között is a londoni parlament alsóházának képviselőjeként dolgozott. 2008 és 2016 között két alkalommal is London főpolgármesterévé választották meg, így többek között ő felügyelte a 2012-es londoni olimpiai játékok lebonyolítását. 2016 és 2018 között külügyminiszeri pozíciót töltött be, majd 2019-től 2022 szeptemberi lemondásáig az Egyesült Királyság miniszterelnöke volt. Politikai karrierje mellett újságíróként, szerkesztőként, illetve íróként is dolgozott; számtalan megjelent munkája közül a legismertebb a korábbi brit miniszterelnökről készített, *A Churchill-tényező* című könyve. Churchill után Johnson most saját munkásságáról, politikai pályafutásáról, és főként az elmúlt 15 év legfontosabb kül- és belpolitikai eseményeiről ír vaskos memoárjában. Bár a kötet a Brexit kapcsán egyértelműen alul múlja az elvárásokat, és nem árt egy nagy adag kritikával kezelni, összességében azonban elmondható, hogy olvasmányos, könnyed stílusú munkájából rengeteget lehet tanulni a brit politika működéséről, valamint bepillantást enged számtalan, az elmúlt 10-15 évben lezajlott világpolitikai esemény háttérébe.

Kulcsszavak: Global Britain, Brexit, brit belpolitika, COVID19

Bevezetés

Mióta 2024. október 10-én megjelent az Egyesült Királyságban, és több mint 40 ezer eladott példányt produkált az első héten, Boris Johnson *Unleashed* című memoárja kapott bőven hideget és meleget is a kritikusoktól. A magyar fordításra – ha ugyan készül – egyelőre még biztosan várni kell, az eredeti nyelvű kötet azonban

Magyarországon is rendelhető. A fordítás elhúzóadásának egyik oka pedig minden bizonnyal a kötet hossza: Johnson munkája a végjegyzetekkel együtt megközelíti a 800 oldalt, amelyből a tényleges szöveg 738 oldal. Tekintve, hogy Boris Johnson munkássága során három kiemelkedő hivatalt is betöltött, amelyekről mind meg kívánt emlékezni a műben, annak hossza talán nem is meglepő. Johnson 2008 és 2016 között London főpolgármestere, 2016 és 2018 között az Egyesült Királyság külügyminisztere, végül 2019 és 2022 között az ország miniszterelnöke volt; *Unleashed* című munkájában pedig mindhárom időszak helyet kapott.

A mű felépítése és következtetése

A kötet tartalmi része 10 nagy fejezetre van osztva, melyeket változó hosszúságú és mennyiségű alfejezetre bontott a szerző, ezeket pedig közel 30 oldalnyi jegyzet, valamint számos színes kép egészíti ki. Hossza ellenére a mű rendkívül könnyedén és gyorsan olvasható, ami elsősorban Johnson sajátos stílusának köszönhető: kezdettől fogva érzékeltetni lehet, hogy a szerző eredetileg újságíró, munkája olvasmányos és számos esetben szórakoztató. Egyértelműen óriási a szókinccse, ezt pedig kiválóan használja fel – választékos és remekül játszik a szavakkal. Az események kronológiai sorrendje azonban nem minden esetben egyértelmű, ami gyakran összezavarhatja az olvasót a tekintetben, hogy éppen mikor és hol járunk. Bár a tartalomjegyzék alapján úgy tűnik, Johnson többé-kevésbé időrendi sorrendben számol be az elmúlt 15 év eseményeiről, ez a valóságban nem minden esetben igaz.

Így például az első nagy fejezet, amely a „*Trapped*” (azaz „Csapdában”) címet viseli, sem ez, sem az első oldalak tartalma alapján nem teszi egyértelművé, hogy mely időszak beszámolóját olvashatjuk. Ez a fejezet, amelyet valószínűleg bevezetésnek szánt, még a többihez képest is nagy mértékben csapongó, nehezen követhető. Végül fény derül arra, hogy ez egy viszonylag rövid összefoglalása Johnson útjának a Brexittől a miniszterelnöki pozícióig.

Egy nagy időtartamot lefedő, mindent átfogni igyekvő, befejezetlenül hagyott első fejezet után a második fejezettel – amely a „*London*” címet viseli – végül kijelöli a kötet időrendi kezdőpontját: a londoni polgármesteri kampányt. A kötet egyik leghosszabb része Johnson két londoni polgármesteri ciklusát fedi le, részletesen beszámolva arról, milyen reformokat hajtottak végre vezetésével, kiemelve a közösségi közlekedést, valamint a bűnüldözéssel kapcsolatos intézkedéseket. Kifejezetten hosszú beszámolót készített a 2012-es londoni olimpiáról is: a szervezéssel kapcsolatos kihívásokról, illetve az olimpia sikerességéről, valamint az annak kapcsán felépített infrastruktúra hosszútávú felhasználási lehetőségeiről. A fejezet egyértelműen rendkívül érdekes és számtalan fontos dologra világít rá, ugyanakkor a kötet által érintett további, kiemelt eseményekhez képest (Brexit, COVID) aránytalanul nagy terjedelmű. Ennek egyik oka minden bizonnyal az, hogy

Johnson erre az időszakra a legbüszkébb, saját eredményeit ezen keresztül tudta leginkább hangsúlyozni, és pozitívan bemutatni.

Ehhez képest a következő fejezet aránytalanul rövid – annak ellenére, hogy az olvasókat talán ez a téma érdekli leginkább. A „*Confessions of a Eurosceptic*” („Egy euroszkeptikus vallomása”), ahogyan a cím is ígéri, azt igyekszik bemutatni, a szerző hogyan vált az Európai Unió kritikusává Brüsszelben töltött éve során. Emellett, a négy alfejezetből három a Brexit kampány időszakát fedi le, amelyből kiderülhetne, Johnson hogyan állt a kilépéspártiak élére, és miért képviselte ezt az álláspontot. Valójában azonban egyik kérdéskörrel sem kap az olvasó számottevő információt, válaszai közel sem kielégítőek – így aki ennek megismerése és megértése miatt akarná elolvasni a memoárt, azt javaslom, ne tegye.

A kötet negyedik, és egyben leghosszabb fejezete azonban sokkal részletesebb és érdekfeszítőbb. A „*Global Britain*” Boris Johnson külügyminiszterként töltött időszakát mutatja be, elsősorban arra fókuszálva, Johnson hogyan képzelte el a Brexit utáni Egyesült Királyság helyzetét a világpolitikai színtéren. A fejezet kidolgozottsága egyértelművé teszi, hogy London mellett ez a volt miniszterelnök másik legfontosabb projektje, amit a leginkább magához közel állónak érzett, és amibe a legtöbb energiát fektette. Az olvasó számára pedig rendkívül izgalmas, hiszen ez a 130 oldal bepillantást enged az elmúlt évek legfontosabb nemzetközi eseményeinek alakulásába, és némi háttérinformációval is szolgál a különböző történések kapcsán. A fejezet a világ számtalan különböző pontján megfordult külügyminiszter útjait követi nyomon, egy-egy alfejezetben egy-egy fontos nemzetközi eseményt mutatva be. Azonban ennek is van egy komoly hiányossága, ami visszatérő eleme az egész munkának: elenyésző mennyiségben ír a Brexit-tárgyalásokról, amely pedig ennek az időszaknak az egyik legfontosabb külpolitikai eseményei is volt, és amelyben minden bizonnyal a bemutatottnál sokkal prominensebb szerepet töltött be Johnson.

Az ötödik fejezet rövidege alapvetően is szembeötlő, ám a külügyminiszteri éveket tárgyaló rész mellett még látványosabban eltörpül – ez azonban talán ez alkalommal megbocsátható, hiszen egy relatíve rövid időszakot tárgyal. Ebben a két alfejezetben Johnson arról számol be, milyen viszonya volt külügyminiszterként az akkori miniszterelnök Theresa May-el (konfliktusos), illetve hogyan került a miniszterelnöki székbe May lemondását követően. Ugyanakkor ebben az esetben is felróható a szerzőnek, hogy az olvasók többsége valószínűleg sokkal szívesebben olvasott volna erről az időszakról részletesebben, mint a londoni olimpia megszervezésének körülményeiről.

Sokkal kidolgozottabb, részletesebb a hatodik nagy rész, amelynek címe kissé félrevezető: az „*A Great Plan for Britain*” („Egy nagy terv Nagy-Britannia számára”) címet viselő fejezet valójában a koronavírus-járvány kitöréséről, és a járvány első hulláma során alkalmazott válságkezelési stratégiákról ír. Ez kifejezetten érdekes betekintést nyújt abba, hogyan kezelte a helyzetet Nagy-Britannia, milyen tanácsok

alapján és hogyan hozott döntéseket egy nyugati ország vezetősége, illetve milyen egyeztetések zajlottak a háttérben. Ezen kívül Johnson beszámol kórházba kerülésének körülményeiről is, arról, milyen volt személyesen átélni a helyzetet London egyik intenzív osztályán, és mennyire hosszan tartott a gyógyulási folyamata. Kevésbé érthető ugyanakkor, hogy miért osztotta két részre a COVID19-el kapcsolatos írásait: a következő, hetedik fejezet ugyanis gyakorlatilag szintén ugyanerről szól.

A nyolcadik fejezet, amelynek címe „2021: A Vaccine-Led Resurgence” („2021: A vakcinák vezette feltámadás”) az első fejezethez hasonlóan rendkívül csapongó, számtalan különböző témát érintve, melyek közös nevezője valójában csak a 2021-es év. Ebben olvashatunk a Brüsszellel történt kereskedelmi- és egyéb megállapodásokról, valamint – ahogy a cím is utal rá – a koronavírus elleni vakcinák kifejlesztéséről és az oltási-kampányról is. Annak ellenére pedig, hogy ekkor már miniszterelnök, a legnagyobb hangsúlyt ebben a fejezetben is a külpolitikai események kapták. Az azonban ismét szembetűnő, hogy rendkívül keveset ír az Európai Unióval való tárgyalások folyamatáról, és arról, hogyan született meg a Brexit-megállapodás. A fókuszban inkább az áll, miért volt előnyös Nagy-Britannia számára, hogy kilépett az EU-ból – így többek között azt hangsúlyozza Johnson, hogy szerinte London önállóan sokkal jobban tudta kezelni a járványt, mint az Unió tagállamai közösen. Emellett továbbra is kiemelt szerepet kapott külpolitikai elképzeléseinek bemutatása, melyeket összefoglalóan „Global Britain”-ként említ.

Az utolsó előtti fejezettel már közelítünk napjainkhoz az időrendi sorrendben: ez egy újabb, Boris Johnson miniszterelnöksége alatt kezdődött, óriási jelentőségű nemzetközi eseményt dolgoz fel, az orosz-ukrán háborút. Ugyanakkor a „*War in Europe*” („Háború Európában”) című fejezetben is előkerül számtalan más téma, többek között végre beszámol a bukásához vezető „partygate” néven elhíresült, a koronavírus járvány alatt lezajlott eseményekről is – természetesen a saját szemszögéből. Eszerint nem volt semmiféle titkos, a korlátozásokat megszegő buli a járvány ideje alatt a kormányzati intézményekben, saját bukásának legfőbb okaként pedig az ellene, miniszteri körökből indított puccsot nevezi meg. Hogy ebből mennyi igaz, és mi a valóság, annak megítélését – Johnsonnal egyetemben – az olvasóra bízom.

Az utolsó fejezetben, ahogy azt a címe is mutatja („*Last Months*”) Johnson miniszterelnökként töltött utolsó hónapjairól számol be. Ebben a fejezetben fény derül arra is, hogy a könyv címe – *Unleashed* azaz „szabadjára engedve/elszabadítva” – amelyet eredetileg akár úgy is értelmezhetünk, hogy a szerző saját magára utal vele, valójában Nagy-Britanniára értendő. Ebből nyilvánvalóvá válik, hogy számára a legfontosabb projekt mindvégig a Brexit, és a „Global Britain” elnevezésű program voltak – az azonban kevésbé egyértelmű, hogy miért írt mégis ennyire keveset az előbbiről.

Összegzés

Boris Johnsonnak memoárjában, mint minden szentnek, maga felé hajlik a keze: a Brexit kapcsán gyakran nyilatkozik saját magát mentegelve, folyamatosan a rendszeren (*establishment*) kívülállóként utalva önmagára, mint a nép embere, aki nem hibáztatható a negatív következményekért. Összességében azonban elmondható, hogy olvasmányos, könnyed stílusú munkájából rengeteget lehet tanulni a brit politika működéséről, valamint bepillantást enged számtalan, az elmúlt 10-15 évben lezajlott világpolitikai esemény háttérébe, amelyet kiválóan egészítenek ki a könyvhöz mellékelte színes fotók is. Éppen ezért úgy vélem, hogy bár a Brexit kapcsán egyértelműen alul múlja az elvárásokat, és nem árt egy nagy adag kritikával kezelni, mégis mindenkinek érdemes elolvasnia Boris Johnson memoárját – akár a nemzetközi kapcsolatok és politológia világában tevékenykedő akademikusoknak, akár azoknak, akiket általában érdekelnek napjaink világpolitikai eseményei.